

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
зносить: в Австрії:
на цілий рік . . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на четверть року . . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границею:

на цілий рік: з щоденною ви-
силкою 7 доларів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до-
ларів або 12 рублів; з висилкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний днівник.

„Вирвеш ми очі I душу ми вирвеш: а не возьмеш милості I віри не возьмеш,
бо руске ми серце I віра руска.“ — З Русланових поальмів М. Шашкевича.

Що буде завтра?

Війна! — Що можна було сподівати
ся, що балканські королівства послухають го-
лосу європейських володарів, поховають крови-
жадні мечі до мирних ножниць і справлять
розвуждену енергію своїх народів в напрямі
культурного розвитку, в котрому так дуже при-
лишилися поза рештою Європи.

Нині показується, що балканські держави
не вміють і не хочуть нічого більше навчи-
ти ся, як тільки воювати. До того они зда-
на привикли і до того їх найлекше намови-
ти. На тім чудовім півострові, прекрасно роз-
виненім, немов сotentrem до промислу і тор-
говлі, до праці ума і творчості духа, нічо вели-
кого і цінного не зацвіло. Безнастяня рі-
зня, звірства і варварства, насильство одних
над другими, кров і дим, дим і кров...

Усю вину спіхало ся на Турків, котрі
завоювали Царгород і насильну стопу покла-
ли над країною колишніх Греків, над коль-
онією Риму, над посестрою Венеції, Дубровни-
ком і над царством хороброго Душана. Битва
на Косовім полі стала символом того насиль-
ства і ліричною пуртою брендела на гробищі
слави.

Але копець XIX. століття приніс балканським
Словянам щастливе визволення. Они не тілько одержали осібні національні держави, але відсунулися також від номінальної за-
лежності Порти. В порівнянні з іншими Словянами они повинні би говорити о щасті. Десять раз численніші Українці і Поляки, сторозь культурніші Чехи, добиваються ся що-
жно автономії, або як Українці в Росії бор-
ються ся щойно о признанні мінімальних прав
народів.

Ім не вільно ані думати о окремішно-
сти державній. Значить ся, південні Словяни
здобули собі богато, а решта залежала від
них самих, від їх праці на полі освіти, куль-
тури і народного господарства. Енергія розви-
лена в тім напрямі могла їм дати також не-
зависимість фінансову і економічну і вчинити
з маленьких державок щасливі політичні ор-
ганізації. До тій праці они могли порозуміти
ся і зединити і така федерація була би єди-
но мудрою. Тимчасом они показали що раз,
що нічого не вміють, тільки різати і стріляти
і нічого не хочуть, тільки шаблею вима-
хувати.

„Балкан для Балканців!“ — отсє кліч,
під яким почали они тенерішно війну. А хи-
баж там знати, хто Балканець, а хто ві? Хи-
баж знати, хто свій, а хто зайдя, хто рідний
син твої землі, а хто пасерб, або приблуда?
Хибаж в тім кітлі годен розібрati справу?
Там протягом цілих століт накидано такого,
що прочистити ту ю саламаху неможливо. На-
віть найсильніша з воюючих націй, Болга-
рия, не може повелічати ся чистим походже-
нім, а що говорити про всяких Альбанців
та Македонців!

А до того, коли би такий кліч за-
лунав по Європі, то она хиба мусіла би пере-
вернути ся до гори корінем і з сорому запа-
сти ся крізь землю.

Не можна також найновішою балканською
зверухи виправдати тим, що зединені
балканські держави хочуть помочи тим Словянам, котрі досі стогнути ще під кормилою
Турка, не можна виправдати тому, бо
прецінь європейські володарства давали пору-
ку реформ, а хиба слово Європи більше вар-
та від шаблі чорногорського Мікити? Ні,
балканські Словяни хочуть бити ся, тай годі!

Они не люблять тяжкої культурної праці, они
раді би рости коштом воєнної війни, як за-
давні часів. Они лишили ся геть поза Євро-
пою і північним провокаторам не було тру-
дно підбурити їх до нової крівової галубруди.
Поміч братам, що стогнуть під Турком, в ту-
тілько там підпалом, що роздмухує пожежу
ненависті і розбуджує жажду крові серед
неясвідомлених сербських і болгарських селян.

Не перечимо, що Туреччина зробила зло,
відволікаючи реформи в своїх християнських
провінціях, бо при кождій нагоді, при кождій
пропрії, або надущито адміністраційнім, рі-
жниця віри і походження степеневу ефект
факту, але питамо ся, чи в Сербії, або навіть
в маленькій патріархіяльній Чорногорі такі
то знаметі порядки?

Болгарське днівникарство начислило щось
2.000 кривд християнських, а чи в Сербії і
Чорногорі мало натерпілися люди за всіля-
кого рода заговори, зради державні і тим по-
дібні, нераз дуже сумнівні провини, чи мало
кривди діється в балканських державах при
кождій зміні міністерствального кабінету, при
кождім пересиленні?

Нам съвіжко в пам'яті ті неімовірні зну-
щення над всілякими невигідними правите-
ству людьми, ті стони катованіх і мордованих
людьми, котрі доходили до нас з полудня,
А що ж доперша казати про ту наймотутні-
шу опікунку поневоленого Словянства, котра
у себе нищить Словян в такою злости і не-
нависті, як тільки свій свого потрафить
нищити. Петербург на козацьких кістках, ка-
нали загачені українським трупом, неісходи-
ма Сибір, залюдена жертвами Українців, Поляків
і інших підбитих народів, ліси шибениць,
море крові, лабіrint тюрм, все, що
найгіршого могла видумати людськість і перед
чим здрігає ся серце культурного чоловіка,
сталося на насущному хлібом російської імперії,
питоменностями, без котрих жити в Росії
не годен собі навіть уявити, аї Українець,
аї Поляк, аї жаден інший іннородець.

Соравд ми не знаходимо слів обурення
на виводи делегата Крамаржа, котрій
бачить кривди Маліссорів і взвиває Австрію
до хрестового походу проти Турків, а не хоче
чuti тих стопів і зойків наших братів, котрі
нам спати не дають і грізним тентою на-
кликають нас до самооборони. Дивися нас дуже,
що тії виводи ческого московіфа не
стрінулися з такою мужескою і енергічною
відправою з боку руских делегатів, на яку
они заслужили.

Ні, панове, такими викрутами ви не го-
дні виправдати того божевільного вчинку, я-
кий затягли тепер на полудні Європи і які
бі він наслідки не мав, від ічальність за-
кров і пожежі спаде на вас і тільки на вас,
бо без вашого цьковання, балканські державки
не зважили би ся виступити до бою проти
всіх культурної Європи. Видно, що вам та-
зверухи треба було, що маєте в тім якіс-
її пляні і віїї роздмухали. Але годі при-
пустати, що Європа позволила балкансько-
му пожарові повітти далеко, ген'я на півні-
чичій захід.

Она повинна за всяку ціну здергати єго
на балканській півострові. Бо уявім собі, які
величезні страти понесла би культура через
війну всіх проти всіх. Десять міліонів багне-
тів і сто тисяч армат — се таке орудие
смерти, якого історія не знає.

Мандрівки народів, напад Гунів і Мон-
голів, трійця тилів війни, се вічно супроти
бури, яка могла звійти ся тепер. Сотки літ-
праці, високий розвиток науки, штуки, проми-

слу, суспільний устрій і чоловіколюбні почуття, якими безперечно визначається теперішня
хвиля супроти середновіччя — все оно могло
нараз розвіяти ся, як гарний сон, котрій
людскості снів ся. До того чайже не допу-
стить Європа, бо она ще не зважеволіла. На-
се можуть собі позволити балканські держ-
авки, бо що они мають до втрачення? Тої
трошки імітації, та трохи копії європейської
культури? Ними можна заризикувати.

Так само і Росія. Яку она культуру со-
творила, що она зробила для світу і для своїх
народів протягом таких століть? Навіть
чай, самовар і кальоші, найлучше, що в Ро-
сії є, не єсть єї витвором. Росія се вічим
і ніколи не заспокоєна жадоба Азіята на
здобутки і майно Європейця. А остаточно
всьомів навіть щось найгіршого, що в ре-
зультаті і такій съвітовій заверусі можна со-
бі для Росії подумати, відпад інорадців від
царської імперії, хто зна, чи вийшов би він
для неї на згубу? Хто зна, чи щойно переході
до національної держави не дів би її того
почута суспільністі чи не спривів би її від-
бори з завойованими народами до реформ
над власною нацією? Хто зна, чи навіть та
найгірша перспектива була для неї так дуже зла? Отже може ризикувати.

Але не може кидати Франція в огонь
тих міліардів, котрі так западливо збирала,
не може Англія переривати своєї морської кому-
нікації з цілим съвітом, бо звісно, що она
годна себе тільки через 24 дні на рік вижи-
вити, не може Німеччина ризикувати свого
великодержавного становища, а всі они по-
винні дорожити тими величезними придбання-
ми сучасної культури, над котрими так пиль-
но працювали і працюють. І як раз та спіль-
на культура повязала європейські великі держави,
вогорд, ворог з приятелем, такими численними
а сильними нитками, що розірвати їх дуже тяжко і незвичайно болючо.

Се ціла надія в нинішнім трівожнім по-
ложеню — надія на се, що Європа старати-
меться обмежити пожар на Балкані, а коли
се не вдасть ся, то в крайнім случаю позво-
лить, щоб він посунув ся ва схід — в іншім
напрямі не пустить...

У наші вікна бе крівава луна!

Філь.

З ПОЛІТИЧНОЇ НИВИ.

(Х) Делегації закінчили свою ро-
боту. Угорська делегація вже на засіданні 15.
с. м. ухвалила надзвичайні кредити для вій-
ска і флоту без зміни, а тогож самого дня
австр. делегація в 10 годиннім засіданні при-
няла звичайні і надзвичайні запотребовані
для війска і флоту і обидва на дзвіні
і кредити військові. Військова управа
може отже бути вдоволена успіхами. Зломіж
делегатів не один висловлював гіркі жалі про
сумнє положене фінансове і певно ані оден
з них не голосував з легким серцем за сими
видатками, бо они поважно заважать на по-
датковій спроможності населення. Коли ж мимо
того ухвалено сі надзвичайні кредити, то ста-
ло ся се з оглядом на величезне положене
межинародне, котре вимагає великої дба-
losti про скріплене воєнної сили армії і фло-
ти. Щоб удержати мир, треба гроша, гроша
і ще раз гроша, а для удержання сего найвіс-
шого для народів добра, європейського мира,
нема занадто високої ціни.

Ухвалені делегаціями військові кредити

виходять у Львові що дні крім
неділь і руских съвітів о 5 год.
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Хмельовського ч. 15, II
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в паса-
жі Гавсмана.

Рукописи звертається лише а
попереднім засторогу.

Рекламації лише неопечатані
в вільні від пошти. — Оповістки
звичайні приймаються ся по ці
20 с. від стрічки, а в „Надіслан-
нів“ 40 сот. Подяки і приватні
допесення по 30 сот. від стрічки

дадуть спромогу виповнити відстачі в оғіга-
візації армії, щоби она могла сповнити важну-
задачу удержання європейського мира.

З війскою соціал-демократів всі інші
делегати заявляють ся за скріпленем воєнної
сили армії, лише соціалісти намагалися о-
слаблену свою популярність скріпти демаго-
гічними фразами про „мольх мілітаризму“, про „войовничих евхаристийників“ і т. і. Ко-
ли справді соціалістам так лежить на серці
добро і доля широких верств суспільних, то
то вимкою соціал-демократів всіх заходів для переведення
финансової реформи, щоби податкові тягарі
були рівномірніше і справедливіше розлож-
жені. Але они як раз сими днями на нараді
сеніорів програму роботи держ. ради в осінній
сесії як найзаявленішіше виступали проти фі-
нансової реформи.

З великою основністю христ. сусп. пос.
Бавхінгера пояснив соціалістичну демаго-
гію, котра запевняє, що Австрія не потребує
турбувати ся Балканом і там не має чого
глядіти, та виказав чисельно, які важні про-
мислові і торгові інтереси

ску пожежу на сам півострів і не вмішувати ся до війни. Наколи се спрідить ся, то європейський мир буде обезпеченій.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приднімати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Допись з Радехівщини.

(Бл. п. Ст. гр. Баден).

В суботу дня 12. жовтня с. р помер в Радехові бувший довголітній маршалок Галичини і соймовий посол гр. Ст. Баден. Вже

від довшого часу він нездужав і лічівся безнастінно, однак ніхто не сподівався, щоби смерть його так вчасно наступила. Перебуваючи під час ферій в Радехові, покійник безнадією їздив по своїх посіlostях наглядаючи за літніми роботами. Доперва від вересня недуга його дуже значно погіршила ся і мимо лікарської помочі не вдалося вратувати її життя. У второк 8. с. м. покійник сповідався і приняв св. Тайні, а в вечі з п'ятниці на суботу о год. 3. над раном скінчив життя. В неділю бальсамовано тіло, а в поведілок по похудінку перенесено з палати до місцевого костелу. За трумною поступали сини покійника, маршалок гр. Голуховський, урядники, учителі і богато людей з околиць. Вінців було 15; між іншими від президента міністрів, міністра Гайнольда, намісника, маршалка і пр. Обряд похоронний довершено у второк. Надзвичайними поїздами прибуло з Відня, Львова і Krakowa дуже богато достойників, між ними з архієпископів, маршалок, делегати краєвого виділу, намісництва, посли і др. З Камінки прибуло богато учеників тамошньої гімназії з директором і професорами. Зібралося численне духовенство з околиць, учителі, урядники з дібр гр. С. Б. і вепроглядні юриди народу. По торжественній службі Божій зложено трумну в родинній гробниці гр. Мірів під костелом. Над гробом виголосив промову лише місцевий латинський парох кс. Шерф, який між численними похвалами для помершого сказав також, що гр. Б. „nie byl dobrym polskim patryotem, bo staral się zadobycić obie narodowości Galicyi“.

Заслуги і значине помершого гр. Б. вже описано в „Руслані“ (ч. 232), я зі свого боку додам лише кілька слів, щоби характеризувати бодай коротко його діяльність для добра будьто Радехівщини, будьто цілого каменецького повіту, в якого склад входив до недавна весь сей округ, який творить тепер осередок радехівського повіту.

Цілій майже радехівський судовий округ, як також і місто Радехів належать до полоси дібр помершого гр. Б., які він одержав як придани за свою жену, доношкою гр. Міра.

Радехівщина буде довго памятати і вгадувати прихильно ім'я гр. Б., бо він власне стався через ціле своє життя підвигнути єї під кождим зглядом, збогатити ріжними здобутками і для єї населення був правдивим добрідем. Особливо пильно дбав помершій про само місто Радехів. Іго заходами повстало тут повна виділова школа, побудовано зелізницю, основано старство, заведено електрінню. Від ряду літ стався гр. Б. о се, щоби околиця Радехова дісталася середні школи. Ще в 1899 р. на вічі в Камінці стр. обіцав він постарати ся о заложенні гімназії в Камінці стр. і то з рускою мовою викладаною. Вправді рускої гімназії не дістав наші повіт, але за те в 1909 р. основано в Камінці польську гімназію, в якій руска мова є обовязкова для всіх учеників. Через се бодай в часті віднесли користь наші селяни, які перше задля великого відалення від більших міст не могли своїх синів посыпти до середніх шкіл.

Покійник був правдивим добрідем для незаможних селян свого округа. Коли лише перебував в Радехові, було в него завсідя богато селян з ріжними просльбами. Оден проплив о даровані матеріялу будівельного, другий о випас для худоби, третій о інтервенцію в урядах, інші знова о датки гропеві. Покійний гр. Б. все щедро обідлив всіх підмогою і рідко коли виходив хто не осягнувши нічого.

Для учаючої ся молодіжі був помершій гр. Б. правдивим опікуном і покровителем. Він в противінстві до інших польських графів, які бажають лише поневоленя селяніні і удержання їх в темності, ревно підпирав

змагання селян давати своїх синів до школ і нерідко сам навіть до сего заохочував. Знають про се численні ученики учительської семінарії в Сокалі, бо там найчастіше перевібають в школах селянські сини з Радехівщиною. Щорічно було там кільканадцять учеників, які побирали від него постійні місячні запомоги.

Дуже пильно дбав пок. гр. Б. про народне шкільництво в своєму окрузі. Старався про організацію школ, давав на будову школі свій матеріал і давав про се, щоби в повіті були спосібні учителі і інспектори. В наслідок сего повіт цілі, під зглядом народного шкільництва представляє ся дуже добре. Нема тут зовсім громад без школ, а учительки „почошкові“ давно вже перевелися.

До Русинів відносився покійник завсідя дуже прихильно. В розділюванні підмоги не робив ріжниці між Русинами а Поляками. Будучи колатором многих сіл, не поширив москвофілів, а коли находяться ся тут деякі пашохи-москвофіли, так се ще в давніших часах, а від 10—12 літ ні один москвофіл не дістав тут пашохі.

Від ряду літ був гр. Б. соймовим послом з каменецького повіту. Під час коли засади майже в руских округах стають Поляки по слами завдяки террору, підконтрольні ріжними виборчими штучками, то гр. Б. вибираю може найбільше легально з усіх польських послів східно-галицької землі.

Задля свого чесного характеру і добротливості вдачі тішився гр. Б. правдивою симпатією серед широких мас населення повіту. Може нема в Галичині другого польського графа, якого би так вдачно згадували люди і який би тішився так великою почулярністю серед населення, як пок. гр. Б. Тому і смерть його викликала щирій жаль в душах селян, з якими другі польські пани обходяться як за паньозиціяних часів, не дбаючи про їх духові і матеріальні потреби.

Побажати, щоб і наслідники покійника брали примір зі свого вітця і вступаючи в єго сліди старалися заслужити собі на відчайдів пам'ять і прихильність населення.

— n.—k.

Війна на цілій лінії!

Вчерацій день розвів поспідні надії привернення мира на Балкані.

Сербія і Туреччина виповіли війну.

Телеграми так говорять про се: Четвер 8:30 вечором. Нині вечором оголосила Сербія виповіджене війни Туреччині. Сербське правительство поручило своему послові в Царгороді, Ненадовичу, щоби передав Туреччині війну заяву і сей крок подав до відома великорідження. На лідник сербського престола Олександер, удав ся до Нішу (до головної кватири); туди іде нині, о 6. год. рано також сербський король Петро.

Вчера вечором передала Порта сербському і болгарському послові ноту, в якій зазначає, що з причини ноти Болгарії і Сербії, котрі мішають ся до внутрішніх справ Туреччини, а також з причини мобілізації в обох державах і безнастінних сутичок на границі, Порта, мимо своєї миролюбивості, не видить можності удержання мира на будуче. Тому Порта почував ся піневоленою нарушити мир, відсилає сербському і болгарському послові їх пашпорти і визиває їх, щоби відхати з поворотом до вітчини.

Сербський посол Ненадович має нині передати Порти війну заяву і сей час від'їхати.

Зі сторони Болгарії формальне проголошене війни має наступити завтра, в суботу. Болгарський король виїхав вже до головної квартири.

З непереможною силою приближається болганска трагедія. Стоїмо в передовій не війни, а прямо різні між напів дикими племенами, сфанатизованими будуть більшість.

І вже зачали ся воєнні кроки. До Аг. Гаваса доносять з Царгороду: Порта видала турецким арміям на границях Болгарії і Сербії приказ рушення вперед. Турецка поліція видала розпорядки проти сербських і болгарських підданіх.

Царгородські днівники довідують ся, що вчерашньої ночі зачали ся ворожі кроки на сербські і болгарські границі і що війна дійсно розпочала ся. Міністер Магмуд Мукдэр баша, що

обняв провід над дівізією в Кіркіліссе, сей час там виїде.

Агенція Гаваса доносить з Атен: Вчера в полуночі розпочалися воєнні кроки між Грецією і Туреччиною.

„Sabah“ доносить: Всі турецькі відділи, що стоять на границях, одержали приказ почати воєнні кроки, якби їх напастували.

Ісса Болетіні, вождь Альбанії, перейшов з 10.000 людьми сербську границю і мав прилучити ся до сербської армії, яка стоїть під командою ген. Жіковіча.

„Pester Lloyd“ доносить з Білгорода: Одніє ввечері розійшлися поголоски, що турецке військо знова вишло до Сербії. Після приватних донесень прийшло дійсно до важливого бою між Альбанією і сербським військом біля Приполіяч, а також біля Марбазе. По сербській стороні також артилерія зачала огонь. Чутки про обосторонні втрати не дадуться ще сіравдти. Однак зачувати, що Серби втратили 10 вбитих і 40 поранених, по стороні Альбанії було 200 вбитих. Сербське правительство потверджує вісті.

Дописець „Reichspost“ доносить про великий перепалки між болгарським і турецким військом. Дня 13. с. м. заатакувала болгарська армія Турків біля Гегадієв і Брезе в санджаку Драма, причем уживала куль „дум-дум“. Дня 14. с. м. заатакували Болгари турецькі становища біля Татусан, однак відпerto їх. Дня 15. с. м. остріювали Болгари турецькі патролю біля Кребунар.

Така прелюдія до великої війни міститься в нинішніх телеграмах. Свідчить она, що перед формальним виповідженем війни приходило до сутичок, іноді велими кровавими, в яких лягало трупом навіть більше 100 людей.

Про чорногорско-турецьку війну маємо більше подробиць. У вторник вечором зведено завзятий бій біля Беране. Чорногорці здобули два важкі становища і забрали 2 армати Крупна з амуніцією. Ночию скріпили они сі становища. Над раном, дня 16. с. м. вела ся борба дальше. Відділ під проводом ген. Войновіча перервав турецькі становища від Сходу і обступив місто. О год. 11. перед полуночю виповіджене Турків в Беране білу хоругву. Чорногорці вмашерували до міста. В місті находиться 700 нізамів і 500 редифів (так називаються турецькі війська); ночию втекло з міста 4000 правильного війска і 300 Альбанії — магометан. Перед вмашерованням до міста звидів ген. Букотіч із своїм штабом два старі сербські монастирі біля міста, де відправлено богослужіння. Король вислав желаня ген. Вукотічеві з нагоди побіди.

„KoeIn. Zeitung“ доносить з Цетинії, що чорногорський міністер війни, Мартіновіч, заняв західну частину гори Тарабош і з сего високо положеного становища приготовляє дальній марш війска. Чорногорці посують ся в Бельнопола дальше до Санджаку.

Вчерацій урядові і приватні депеші відсosить суперечні: зі сторони Чорногорів доносять про побіди, але й турецька сторона говорить про побідах. Правда буде по середні, однак не підлягає сумнівові, що Чорногорці нагло перестали посуватися вперед.

З військової сторони звертають увагу, що се характеристично для всіх дотеперішніх турецьких воєн минувшого століття, що нападаюча сторона з початку відносила побіди над Турків, однак потім слідував рішчий зворот в користь Туреччини і лише з величним трудом удавалося ся нападаючим удержати ся супроти Турків.

Чорногорці, як звісно, юшли двома колонами до Скутарі; північна колонна заняла Тузі, а полуночна по легких сутичках перешла ріку Бояну, щоби заатакувати Скутарі від заходу. Овлада Тузі коштувала Чорногору багато жертв; здається, що урядові дії низкою огіноюють втрати Чорногорців. Полуднівка колони генерала Мартіновіча, що мала перейти Бояну і заатакувати Скутарі, понесла важкий погrom біля Табароша. Табарош є се місцевина укріплена і тамошні кріпости вибудували німецькі інженери після новітньої військової техніки. Генерал Мартіновіч розпоряджував, здається, 12 баталіонами. Та й треба зазначити, що північна армія, якою проводить ген. Вукотіч, віднесла виправді деякі побіди, але й зазнала погромів;

східне крило заняло Берану, але західне не удержалося біля Акова. Отже загальне положення на воєннім терені, о скільки можна сконструювати на основі депеш, представляється в сей спосіб, що Чорногорці лише біля Беране посунулися побідою вперед, за те в інших околицях стрінули завзятий опір, якого не зуміли подолати.

Агенція Гаваса доносить: До Царгороду прийшла вість про велику побіду Турків над Чорногорцями біля Подгориці. Турки мали здобути кілька армат. Турецке військо відчесло також побіду біля Треполе. Від вчера веде ся між Турками і Чорногорцями бій в трох точках: над Тарою, бічною рікою Дріни, під Левелією над озером Плява. Турки держать ся хоробро.

Лондонські днівники доносять, що Чорногорці мають доси величезну скількість поранених живінів, з яких більшість аж по кількох тижнях буде могла вернутися до бою. Дописець „Daily Mail“ бачив в Подгориці, що операції переводжувано серед найпримітивніших умов. Взагалі недостає Чорногорцям яких небудь санітарних середників і то так, що навіть немає носильниць до перенесення ранених. „Daily Chronicle“ доносить, що єї доописець був в чорногорській шпитальні і бачив, що один одинокий лікар, визначений до осмотрення ран кільком соткам Турків, не міг собі зовсім дати ради; не було також ніяких санітарних середників. Дописець

ста і повіта. Чину посвячення довершив місцевий парох о. Левицкий. По посвяченю промовляли до зібраних: о. Левицкий, голова гімназійного комітета др. Р. Секела, директор п. Ів. Прийма від учительського збору, Мик. Масюк від міщан і Теод. Кузич від селян. Всі бесідники вказували на велику wagу зачатого діла і взвивали до складання дальших жертв як здвижене будінка гімназії. В угоді справі чого їздив до Соснівця і про що розмовляв з Стецишином, дає неясні відповіди. Обжалований Дрецкий винаймав мешканець Пакулі, як звісному ще з Варшави і товаришеви з П. П. С., який тішився там загальним довірством. Обжалований не знав, що в єго домі мешкає шпигун, як також про діяльність Пакули в тім напрямі.

— **Зі Зборова** пишуть нам: Дня 13. с. м. відбулося тут окружне віче учительське. П. Стельмах виголосив (по укр.) реферат на тему зрівнання учит. плати з 4-ма найнижчими урядними рангами, а п. Смуліковский (по польськи) про службову прагматику. Учасники віча ухвалили одноголосно загально звісні революції. Ухвалено також взяти участь спільно на вічу у Відні на случай несповнення постулатів. — *Завадович, Рихлевский, Йинішевска, Біляк* — президія віча.

Під час зізнань Лесюка, як він удався на поліцію і говорив з комісарем Хорватом, прокуратор поставив внесок про заряджене довірочної розправи. Сему супротивився оборонець Лесюка др. Люкс, мимо сего одинак трибунал ухвалив на нараді довірочність. Під час дальнішої розправи відчитувано листи Стецишина до львівського суду. В листі з дня 5 січня с. р. заявляє Степ., що уділив більше справі арештованих потрібних інформацій, але під услів'ям, що не стріне єго велика кара коли приїде до Галичини. В другому листі, названім „звітом“, писав Стецишин до суду, що всі арештовані є невинні, а винен лише Лесюк. В нім зове себе „аферистом“ а при кінці листа в найвищий і ординарний спосіб

— **Посвячене „Народного Дому“ в Судовій**
Вишні відбулося неділю дня 6. с. м. і мало дуже торжественний і величавий вигляд. О год. 10. перед полуднем відбулася в місцевій церкві Служба Божа, під час якої співав дуже гарно хор. По богослуженню рушив під „Нар. Дім“ многолюдний похід з процесіями, „Соколами“ і „Січами“ на переді. По посвяченю, якого довершив о. мітрат¹ Подолинський з Перемишлия в сослуженню численного духовенства і по патріотичних промовах о. Мітрака і адвоката д-ра Войтовича відбувся похід „Соколів“ і „Січий“ містом, а вечером виставлено в новій салі драму „Не ходи Грицю на вечірниці“. Новий будинок є справдішною красою міста, побудований в самій середині міста. Будова його коштувала 120.000 К.

— „Католицкий“ „Галичанинъ“ в статі „Отвѣтъ на клевету“ пише: „Въ этихъ статьяхъ („Православное движение въ Галичинѣ“, „Кто распространяетъ „шизму“ въ Галицкой Руси“) мы доказали, что галицко-русскій народъ, не желая молчаніемъ одобрять мазепинской политики уніяцкихъ епископовъ, возвращается на лоно прадѣдовск. (!!!) православной вѣры“. Отже остаточно вже й „Галичанинъ“, що до-си хитро лявліував, повернув на лоно „прадѣ-дного“ росийского православия. Добре, що від-

— **Жертви готівкою** не звільняють нікого від обов'язку жаданя купонів Р. Т. П. і уживання товарів з маркою Р. Т. П.

Оповістки

— Серби стріляють до австрійського судна „N. Wien. Tagblatt“ доносить з Памчово такі подробиці про острілюване Сербами австрійського патрульного судна: Від многих літ відбуває наша флота на Дунаю, Тисі і Саві осінні вправи. Отже, коли під командою пурпурника Левезова судно „Е“ відбувало оноді вправи на Саві недалеко Білгорода, дано до него з сербського берега два острі стріли, з котрих один хибив, а другий поцілив в зад судна, але не заподіяв ніякої шкоди. Командант судна повідомив сей випадок міністерство війни.

— Церква духовної семінарії у Львові буде відкрита в неділю 20. жовтня. Що неділі в кожде руске свято відбудеться о $\frac{1}{2}$ 12 год перед пол. Служба Божа і проповідь.

— Торжественне відкриття школи ім. Короля Данила відбудеться в неділю 20. жовтня о год 12 $\frac{1}{2}$, по пол. при ул. Мартина ч. 24а (станиця трамваю Підзамче), на яке комітет всіх патріотів просить.

— Друга серія викладів Товариства ім. П. Могили у Львові. 20. жовтня др. Ол. Колесса Українці в Московщині; — 27. жовтня др. Ст.

— Шпигуни перед судом. Вчерашина розправа почала ся переслуханем обж. Лесюка. Теперішні зізнання не ріжнять ся від зізнань, наведених в акті обжалування (який ми вчера переповіли). Обжалуваний Верхбіцький до вини не почувався і твердить, що відплату за неслушне засуджене его з вини Стецишина, через що стратив посаду, постановив пімстити ся на Стецишині, заманити его до Галичини і тут віддати его в руки поліції. В тій цілі обжалуваний мав навіть їхати з матерією Стецишина, яка мешкала в Старих Бродах, до Кракова, однак сему перешкодила поліція арештованем. Ірина Стецишина, посередниця в переписці межи сином і Верхбіцьким твердить, що на границю не ходила і

не брала від сина ані карток ані віяких гро-
шій. Обжалований Сидор зізнав, що на його
руки приходили листи від Стецишина для
Вержбіцького, але він не знав о щоходить.
На листовні запити Стецишина, чи вже були
картки покликуючі резервістів, обжалований
не відповідав, причуваючи щось лихого. Зі-
запання обжалованого Куті замітні тим, що
він давав Харчукові зелізничні підручники і
„графікони“ думаючи, що Харчук дійсно їх
потребує, як говорив, для брата, який мав
здавати кондукторський іспит у Львові. Харчук
знова заявляє, що старався отримати зелізничні
підручники для Пакули, в тій гадці, що они є
потрібні Пакулі для торговельних цілей. В

Початок викладів стало о год. 5. по пол.

— Саля „Рускої Бесіди“ (новий льокаль пр
ул. Костюшка ч. 1. а. I. пов.). — Вступ на
виклади: місця сидячі по 20 с, стоячі по 10
від особи.

— **Головний рапорт** резервових хорунжих, ка-
детів і аспірантів на кадетів відбудеся
Львові дня 6. листопада с. р., а додаткови
рапорт дня 16. листопада с. р., кожного раз
в ц. к. повітовій доповняючій команді ч. 30
при ул. Городецькій ч. 8. від год. 9. пере-
полуднем.

Посмертні оповістки

— **О. Микола Марморович** помер дня 16. с. в. в Монастири ОО. Василиян на Плісниску Підгірцях в 75. році життя. В. с. п.!

— О. Филимон Подолиньский, парох в Лаза-

і декан ярославський, тит. радник Епископа Консисторії, член „Просвіти“, довголітній голова гімн. бурси в Ярославі, член-основник „Дністра“, „Земельного Банку“, предсідник надзвірної Ради Каси задаткової в Радимні, член повітового виділу і окружної ради шк. Ярославі, великий патріот і горячий Українець, спочив в Богу на чужині, в Карльсбаді, дня 24 вересня в 65. році життя, а 37. сьвятощеньства. Похорон відбувся 1. жовтня в Лазах, де покійник 28 літ був парохом, піднісши село у всякім напрямі і обороняючи до стисненої хвилі прав рідного народу. В. с. п.!

Всячина

— **Поет опришком.** В Бруксель арештували поліція поета Евг. Дегреве, котрий, як виявилося, є дуже небезпечним опришком. Арештовано його в хвилі, коли приготовляв візит до церкви. Дегреве походить з Остенди, був за молодих літ моряком на французькій галері. В 1893 р. обжаловано його о убите до спілки з братом капітана корабля. Обох братів засудив суд присяжних на кару смерті; президент Карнот їх помилував і замінив їм кару на димчасте заслання до Нової Кaledонії. Там старший брат помер, а молодшого Евгена по роках примусових робіт помилувано. На засланю змінив він своє називиско на Рурик. Вернувшись до Бельгії зумів він пересувати членів багатьох людей про свою невинність, так позоряні звалося ся навіть товариство, яке домагалося ревізії розправи Рурика. З поетичних творів найважливіша в книжці „Спомини з Баньо“. В останнім часі був він архівареем одного бруксельського дневника. Тепер сего півважного автора арештовано, тому що до спілки ще з трьома опришками приготовляв візит до костела св. Альбіна в Камур. Уложені дії же рафінований план украдення церковного скарбу, що виносиався окото півтора мільйони франків. Церковного сторожа мали опришки звязати, а в потребі навіть убити. По доконанню крадежі мали опришки утічі до Америки. Цілій план зрадив оден обиджений спілкуник, донес про все поліції, а та арештувала поета-опришка і ударемнила замах.

— Праці при панамськім каналі. Небавком буде покінчений панамський канал. Його будоразпочали Французи, а ведуть дальнє Американці. Після обчислень інженерів, сей канал буде отворений в будучім році. Приготувляють ся до отворення вже тепер. Буде один з найбільших творів довершених людьми руками, а заразом найдорожче, на яке могли здобути ся лише богаті З'единені Держави. При будові цього каналу працює 70,000 робітників. На його берегах повстало величезне місто, яке заосмогрює робітників у всьому, що треба. Всі середники щоденного ужитку привозять сюди морем, бо на місци не можна нічого одержати. Цікаві дані виказують з потребовання поживи для 70,000 людей. І так в 1911. р. достарчили пекарні 5,236,474 блюзів хліба, 557,558 булок і 97,581 фунт коржів. Величезна пральня випрала 3,581,900 штук біля. Палярня кави достарчила 270,400 фунтів паленої кави. Сі числа дають обсяг розмірів підприємства.

— Населене Македонії і Албанії. В Македонії живе, як виказує остання перепись населення, 400.000 Турків і 136.000 музулманських Болгар, т. зв. Помаків. Крім сего жив там в 1,028.000 християнських Болгар. На самім півдні Македонії, здовж берегів моря, жив 230.500 Греків. Крім сего є в Македонії 230.500 Сербів і 660.000 Арнавгів, котрі — крім 12.000 православних і 7.000 католиків — є музулманами. Дальше мешкає там 50.700 кочуючих напів осілих Цигано-Волохів, 40.000 музулманських Циганів, 1 200 Черкесів і 62.000 жіздів. Що до віроісповідання живе отже в Македонії 1,360.000 музулман, 1,038.000 православних, 193.000 католиків і 62.000 жидів.

В Альбанії живе 535.000 Арнавтів (з серед них 260.000 мусульман, 110.000 православних, 165.000 католиків), 70.000 Сербів, 190.000 Влахів, 110.000 Греків та мале число Болгари та Італійців. Разом отже мешкає в Альбанії

334.000 магометан, 165.000 католиків, 460.000 православних і 11.000 жидів.

— **Воздушний хамелон.** Барон Адам Ренне збудував самолет, який має ту ціху, що неможна його бачити на віддалі 1.000 метрів. Тайна винаходу полягає на тім, що поволока самолету складається з якогось сьвітлячого металю. Самолет сей стає наче зеркало темним, або ясним, відповідно до оточуючого його тла і може зовсім незамітно літати в воздуху. Відповідне уладження діє так, що долішня поверхня самолета відповідно до погоди приберає краску хмар і неба. Винайдник працює тепер над поліпшенням мотора і над тим, що би зробити свій самолет не лише незамітним, але і таким, щоби не можна бути під час лету.

Жаука, умілість і письменство

Василь Пачовский

Вистава друків і мініятур ц. к. надвірної бібліотеки у Відні 1912. р. (Katechetisch-liturgische Ausstellung von Druckwerken und Miniaturen k. u. k. Hofbibliothek Wien 1912).

(Конецъ)

Замиливане бургунцьких князів до ілюстрованих книг, мало безпосередній вплив на розвій мініатури Нідерляндів, що дісталися 1384 р. під їх панування. Нідерландська мініатура розвивала ся під впливом французької через XIV. в. ізза своєї викінченості форми найшла попит аж у Парижі і дійшла до повної досконалості в початку XV. ст. „Heures de Turin“ замовленими князем „du Berry“. В ній треба й шукати почину великого нідерландського мальтарства, що мало опинив вплив на цілу європейську штуку вчасти завдяки епохальному відкритю нового способу мальювання олівними красками.

Через примінення нового способу мальовання до мініатури осягнено кращий перехід тонів красок, прозорість кольориту, та досконалість пластики; мініатура осягнула найвищий степень свого розвою, але з досконалістю техніки не припесла жадної нової черт в нідерляндську штуку. Навіть найкрасата нідерляндських ілюстрованих рукописів, Кодекс Грімані з бібліотеки св. Марка Венеції, названий від свого давнього кардинала — не переступає границі тодішньої міри вимогах до штуки, з его мініатур говорить веселий змисл до природи, бистра обсервація дійсності, заміловане до відтворення мальованичого життя, але вся енергія творча переходить вже в іншу область, поліщаючи мінія

У Відні мали ми на виставі з нідерляндської школи молитвенник Якова IV. Cod. 189 з Брюгге, мальований на пергаміні, а ще красний Мізаль римський мальований Юрієм Гоффнаглем з Антверпені (1545—1618) на перг. Cod. 1784. для архікн. Фердинанда з Тиролю, від якого майстер дістав 5.000 дукатів за прекрасне виконання мініятур і орнаментів нідерляндського та вчасті ренесансового стилю.

В Італії творча енергія народу в часах від XIII - XVI. ст. звернула ся до монументальної штуки і довела на найвищого розцвіту фігурні зображення, творючи епоху так званого ренесансу, або відродження. Перед творцями ставали далеко важливіші проблеми: як досконалість у мініатюрі, то й мініатура хоч і творить ся рівнорядно з поступом мальарстві, але не грає там важливішої ролі. Хиба на спеціальне ждане якогось мецената князя, або короля мають артисти сей або другий кодекс, осліплюючи его пишнотою красок і викінчення та чудовою композицією якогось вже готового образа. У Відні виставлено того рода Gradnale (себто богогласник або ірмольогіон) змальоване артистами „кватрочента“ для Матвія Корвіна і Beatrici Арагонії (1476—1490) на вел. фол. перг. Cod. 1769. з чудовими пурпуровими ініціалами, та писаними великими нотами пісень. Найкрасше наоко зі всіх кодексів представляє ся другий кодекс раннього італійського відродження, Гори Cod. 1856, текст писаний срібними готицкими буквами зі золотими ініціалами на чорному пергаміні від 1466—1476 для Галсанца Marii Сфорца, князя з Мілано. Мініатури і текст обвіті чудовими бурдюрами з ростинним орнаментом червоної та синьої краски, постати виступаючі на

тлі італійського готику рисовані золотими контурами, в прекрасно складаних драперіях жовтої та зеленої краски з тіньованем — слогом, цілість робить вражене найкращого, найвідагливішого мальованого кодексу з захованою великоопанською простоти і елегантії.

Коли італійська творчість в часах ренесансу засувалася в монументальній штукатурці, твореній для здигнення церков і палат та їх украси, то штука на північ від Альп має характер домашньої штукатурки, робленої для середніх верств заможного міщанства — предметом італійської був старий зміст, в новій формі, предметом північної новий зміст життя ставили нові проблеми, незнані штуці, то і штука примінюючись до него ставить навіть біблійні теми на своєрідний ґрунт, в безпосередній сучасності. Захоплюючи широкі верстви завдяки штуці друкарські розвиваються з мініатури древорит і мідьорит, як оригінальна композиція галузь штукатурки, заступаючи мініатуру в друкованих книгах.

Велика заслуга в розвою німецької штукатурки в часах відродження належить між іншими і Максиміліану I, не тільки зібраав він довколу себе артистів з Августбурга і Норимберга, але й спонукав їх до творчості передовсім у деревориті, в якім вайсвобідніше розвинулася фантазія німецького духа. Він сам творив плями, піддавав зміст ілюстрацій, додавав викінчення, виступаючи рівночасно героями зображення в слідуючих творах: Фрайдалль, Трайдердавек, (ілюстр. Гансом Шайфелем), Вайсенгір (ілюстр. Буркмаєром), Тріумфцуг (ілюстр. Дірером), а найкрасивіші з них молитвослов в Максиміліана таємницею в надвірній бібліотеці в Монахах, де найвізначніший з нім. артистів А. Дірер вивив діле богацтво своєї фантазії, свого гумору, своєї відради із природи, своїх відомостей з життя ростинного і звіриного.

Але побіч сего і сам Максиміліан і на спільні ще казали собі малювати молитвослови мініатурами, як коштовний відагливий пережиток моди давніх часів. Тих молитвословів виставлено у Відені цілий ряд, згадаємо хобії першій молитвословів Максиміліана I. Cod. 1907. зі зображенням його наколішків перед св. Севастіяном, в ренесансовому стилі, і останній молитвослов Марії Тереси: Der allzeit blühende Palmenbaum, з портретом цісаревої, муза і сина Йосифа з 1744. р. Cod. 11689. в бароковому стилі.

Заки приступимо до кількох замітніших старинних друків, згадаємо виставлену найстаршу рукопись горішно-німецьку з кінця VIII. ст. Cod. 3093, цісар. бібл. у Відні; в се уривок біблійний, 38 фрагментів еванг. Матея, і казань з монастиря Мондзее в Австрійгор., заснованого 748 р. писаний на промілі VIII а IX ст. під опатом Гільдебольтом баварською мовою — подерта ся рукопись складається з малих пасочків записаних ледво читкими буквами.

З виставлених друків звертали увагу публіки найстарша німецька біблія Гуттенберга з 1453. р. Для нас важливіша чеська біблія Кутенберга мабуть теж Гуттенберга 1484. р., Інкунаб. 17.019, переложена Мартіном Тішновом з фарбованими дереворитами грубої роботи і німецькою біблією з Норимберга 1483. р. Інкунаб. 5. В. 10., друкована Кобергером дереворитами Вольгемута, що у зображені фігур держать ся ще вивченого типу, але має зміс до краєвиду, у композиціях беть ся у него мальський напрям в пластичними групованими, попри те не забуває видигнути ніякої хобії маленької дрібниці, хоч не уміє ще створити характеристичної голови і не має змислу до драматичних сцен.

Побіч тих біблій виставлено кілька т. зв. біблій "раурегім", з яких найстарша сягає XV. ст. Incunabel 1. D. 11. Blockdruck, Biblia rauregum, се була первісно рукопись украсена мініатурами в числі від 40—120.

в коротким текстом, а її вигадку приписують Ангсариеви в IX ст. — призначена до читання для вірних нижчих верств в контрасті до розкішних кодексів, а Лівій і Шварц уважають їх первописами себ то "подлинниками" до окраси костелів. Відповідно до основ сепедновічної думки ілюстраціям їх приписано ясно определену схему з дидактичним напрямком, особливостю тих ілюстрацій є антитеза і параллелізм старого і нового завіта що не виступав так сильно у візантійських кодексах. В центрі бувають зображені події з нового завіта, довкруги виступають пророки зі

звоями виписаних пророцтв, по сторонах зображені старозавітні події, що мають звязь з новозавітною подією зображену в середині, прим. Хрестене Ісуса Христа з переходом жіздів через Червоне море. З рукописій дійшли до нас того рода біблії з XIII—XIV. ст., а з другів з XV—XVI. ст.

На сім кінчу начерк історії мініатури, знаючи дуже добре всі недостачі моєї роботи, але писана она доривочно без суцільності у вільних хвилях в часі щоденно шестигодинної праці в школі — за такою практикою не міг я сам справити коректи, тому й попали в печатаню ошибки друкарські, які усунеться як зможе у відбитці.

У Львові, 15. жовтня 1912 р.

Телеграми

з дня 18. жовтня.

Софія. Король видав воєнний маніфест до армії з приказом походу проти Турків.

Атени. (ТКБ). Після урядового звіту міністра морнархії, вдалося грекам каноніркам "А" і "Д" вдерти до морського проливу Превеза. Акція почалася о год. 2:30 над раном, а о год. 4:30 переплили канонірки крізь Воніку. Переїзд був трудний, хоча Турки мали на своєму побережжю багато кріпостей, не могли однак перешкодити перепливові грекам каноніркам. (Превеза і Ваніка в се пристані на Йонійському морі, на пограничну Туреччину з Грецією).

Льондон. Дописець "Таймса" доносить, що коло Тарабоша згинуло 700 Чорногорців. Під кріпостю полишило тепер лише менші відділи війска, а більшість перешла через ріку Бояну і іде на півднє до Скутарі. Під час сего походу мусять заняти ще Тарабош.

Відень. "Wien. Allg. Ztg." доносить, що Англія рішила ся поліпшити справу Крети в завішенні аж до заключення миру по балканській війні.

Париз. "Temps" оголошує телеграму віденського дописця, яка містить чутки кружляючі у Відні, будто би англійський амбасадор у Відені заявив урядово, що Англія хоче занять Крету. Друга вість, яку водає сей дописець, каже, що англійське правительство зовсім приймає становище Австрії в балканській справі і рішає ся задержати рівновагу на Балкані.

Відень. (ТКБ). Австро-Угорщина признала зверхнictво Італії над Лібією.

Царгород. (ТКБ). Представники Туреччини вручали Англії, Франції і Росії поту з представлением про допущення Кретськів до атениської палати, бо се противити ся запевненям, які дали держави Туреччини.

Рим. (Аг. Стеф.). Султан підписав декрет, який надав Арабам самовладу в Тріполі і Киренайці.

Царгород. (ТКБ). Італійська флота одержала при помочі іскрової телеграми приказ до відпливу з архіпелягу.

Відень. (ТКБ). Кореспонденційне бюро оголошує: Розширювані за границею чутки про мобілізацію Австрії в видумкою, бо у всій державі не проголошено військ заряджень, які відносили би ся мобілізації. (Перед в ширіванню тих чуток веде "Нове Время". — Прим. Ред.).

Відень. (ТКБ). Вел. князь Петро Миколаевич виїхав вчера до Цетинії.

Будапешт. Дописець "Pester Lloyd" доносить з Білгорода про розмову з австро-угорським послом Угроном. Угрон заявив на запит дописця, яку гадку має дипломатия, що: "доси ми працювали і то много, а поки що мають голос армати. Посередництво держав наступить у відповідній хвилі".

Чернівці. (ТКБ). Однішне засідане сойму тривало до рана. Полагоджено країнські бюджети за роки 1910 до 1913.

Тегеран. (ТКБ). Число війска, яке задумується вислати Росія до Ассарбайджану, винесить 3 000. В поінформованих кругах думають, що вислане тих війск не настутило з огляду на несупокій в нутрі краю, але, що на се вплинуло балканське переселення. Сі війска будуть мати задачу не допустити, щоб Турки перейшли переку граници і не всунулися в переку область.

Конкурс. Головна Управа Українського Педагогічного Товариства розписує отсім конкурсів на посаду економічного директора бурси ім. Кардинала Сембраторовича у Львові з днем 1. листопада 1912. Платня після умови. При тій самій бурсі є від 1. листопада 1912 вільно чотири посади педагогічних наставників пітомців. Ремунерация: мешкан, харч (оден з пітомцями), опал, світло, услуга. Перешкоди мають академіки філософії. Подання на всі посади вноситься сейчас на адресу Головної Управи (ул. Монацького ч 12). За Головну Управу: о. Тит Войнаровський, голова, К. Малицка, секретарка.

На довгі осінні вечери поручасмо до читання нові видавництва:

1. **Наука про народне господарство.** Приступний виклад. Книга перша: Наука про продукцію. І. Кулішер. Переклав Микола Залізняк. Сторін 134. Ціна брошурков. прим. 1 К, оправл. в полотно 1 К 60 сот.

2. **Рильчи досліди і проби.** роблені заходом Товариства "Просвіта" у Львові на селянських господарствах в літах 1908—1910. Владислав Сидір Кузік б. вандрівний учитель господарства при Тов. "Просвіта" у Львові. Сторін 128. Ціна брошурков. прим. 1 К, оправл. в полотно 1 К 60 сот.

3. **З подорожі по Швейцарії.** На господарські теми. Написав Микола Товоридло, стор. 72. Ціна 50 сот.

4. **Український співаник.** Владислав Антон Гапяк. Сторін 144. Ціна 80 сот. 1 К, 1 К 40 с. 1 К 60 с і 2 К.

На почтову пересилку кождої книжки належить долучити 20 сот. Рекомендація коштує понадто 25 сот.

Замовлення слати на адресу: Канцелярія Товариства "Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10.

447(5)

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ ДОСТАВА

Львів, ул. Руска 20, — Станіславів, ул. Смолинські Перемишль, Ринок 26.

Удержані найкращі, вибір всіх церковних речей. — Злучила найкращих артистів для виготовлення іконостасів, престолів, кивотів і др. Приймає у Львові золочена чаши і всікі напівкристали.

З днала досі загальні призначення.

366(80cc)

Рух зелізничних поїздів

обов'язуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середньо-європейського.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим друком. Години пічні від 00 ввечером до 559 рано означені підчеркненім чисел мінутових.

Візіт зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12:35, 3:40, 8:22, 8:35, 2:05\$, 2:45, 3:45*, 5:46†, 6:05, 7:00, 7:30, 11:10.

*) до Ряшева, §) від 15/5 до 30/9 включно що дня. †) до Мишані.

До Підволочиська: 6:10, 10:35, 8:21, 2:27, 2:50†, 8:40, 11:13.

†) до Красного. §) від 15/5 до 30/9 включно що дня.

До Чернівця: 2:50, 6:10, 9:15, 9:37, 2:25, 3:05*, 6:28†, 7:58*, 11:00.

*) до Станіславова. †) до Коломиї. *) до Ходорова кожного попереднього дня перед неділею і святом.

До Стрия: 6:00, 7:30, 10:02\$, 1:45, 6:50, 11:25. §) від 16/6 до 8/9 включно лише в неділю і рим.-кат. свята.

До Самбора: 6:58, 9:05, 3:50, 10:56.

До Сокала: 7:35, 2:21, 8:00, 11:35*

*) до Рави рускої (лише в неділі).

До Яворова: 8:40, 5:45.

До Підгаєць: 5:55, 4:53.

До Стоянова: 7:55, 6:00.

з двірця "Львів-Підзамче":

До Підволочиська: 6:25, 10:55, 2:29*, 2:42, 3:07†, 9:01, 11:30.

†) до Красного. *) від 15/5 до 30/9 включно що дня.